

Poročilna lista:
 To leto . . . K 10—
 Prejšnje leta . . . 5—
 Prejšnji leti . . . 250—
 Prejšnja . . . 1—
Dunaj Avstrije: —
 To leto . . . 15—
Posamezne številke
 10 vinarjev.

STRAZA

Previdni ali oznanjeni
 na vsak dan po 10
 od četrte petkovske
 vseh dni od 10. ure dopoldne
 — papir
 „Straza“ izhaja v pet
 delih in petek papir
 — papir

Redništvo in upravnništvo: Maribor
 Preška ulica 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
 vsak dan od 10. ure dopoldne.

Najnovejše avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 19. julija.

Vzhodno bojišče.

Južno od Kaluša so z močnimi silami skušali Rusi pridobiti nazaj višine, ki smo jim iztrgali. Njih naporji so se izjalovili pod velikimi sovražnimi izgubami.

Severno od Dnjestra do mesta Brody so uspešna podvzjetja napadalnih oddelkov izzvala živahen topovski ogenj, ki se je posebno danes zjutraj razvil v posameznih odsekih do znatne srditosti.

Tudi v Voliniji so avstro-ogrski in nemški napadalni oddelki delovali z ugodnim uspehom.

Na italijanskem in albanskem bojišču nobenih posebnih dogodkov.

Iz nemškega uradnega poročila.

Na francoskem bojišču v Flandriji kljub deževnem vremenu hudi artilerijski boji. Južnozapadno od St. Quentin so nemške čete z naskokom zavzele francosko višinsko postojanko v širokosti enega kilometra. Ob reki Aisne, ob levem bregu reke Moze in v Champagni od časa do časa živahnejši boji.

Na ruskem bojišču nadaljevanje živahnega topovskega ognja južno od Dvinskega in Smorgona. Južno od Dnjestra so Rusi napadali z močnimi silami južno od mesta Kalusz naše postojanke. Ruski napadi so bili povsod z velikimi izgubami za sovražnika odbiti. Na ostalem delu fronte nobenih večjih vojnih dogodkov.

Zopetna mirovna nota sv. Očeta?

Švicarski list »Züricher Post« je dobil iz Rima brzojavno poročilo, da so vatikanski krogi prepričani, da bo sv. Oče Benedikt XV. ob tretji obletnici svetovne vojske objavil novo noto, naslovljeno na vojskujoče se velevlasti. Papeževa nota bo vsebovala nove mirovne predloge.

Nemški državni zbor.

Velika seja, kakor jo imenujejo na Nemškem, se je začela včeraj, 19. julija. Novi kancelar dr. Michaelis je imel svoj nastopni govor. Govoril je priprosto, brez govorniškega bleska, ki je bil lasten njegovemu predniku. Uvodoma je poudarjal, da je Nemčija bila prisiljena v vojsko, ni pa sama začela. Poslal je pozdrav vsem nemškim četam na suhem in na vodi, v zraku in pod vodo. Vojaški položaj je vsepovsod zadovoljiv. Pred pol uro je dobil brzojav od generalnega feldmarsala princa Leopolda Bavarskega da je pri Zloczovu predrl rusko črto. O miru je izjavil Michaelis sledeče:

Mi ne moremo ponuditi še enkrat miru. Roka, ki je bila takrat stegnjena počeno in pripravljena za mir, je segla v prazno. Ko bomo sklepali mir, moramo v prvi vrsti doseči, da bodo za vse čase zasigurane meje nemške države. Mi moramo potom sporazuma in poravnave zajamčiti na suhem in čez morje življenjske pogoje Nemčije. Mir mora tvoriti temelj za trajno spravo med narodi, mir mora preprečiti nadaljno osvojevanje med narodi vsled gospodarnih zaprtij, mora nas pred tem zavarovati, da se ne bo iz zveze orožja naših sovražnikov izcimila gospodarska zveza proti nam. Ta smoter bi se dal doseči v okvirju vaše resolucije, kakor jo razumem.

Če pa sovražniki nočejo sprejeti miru, bo treba se dalje vojskovati in »durchhalten«. Letošnja

žitna žetev je srednja, pričakovati pa je dobra krompirjeva žetev. Glede na demokratizacijo notranje politike je Michaelis izjavil, da se ne sme prikrajšati ustavna pravica vlade do vodstva notranje politike in da si on tega vodstva ne bo dal iztrgati iz rok.

Po kancelarjevem govoru je centrov govornik Fehrenbach utemeljeval mirovno resolucijo centra, socialnih demokratov in napredne ljudske stranke. Ta resolucija odklanja, kakor je znano, misel prisilnega odstopa pokrajini ter stremi po miru na podlagi sporazuma in sprjaznjenja narodov, po miru, s katerim so nezdružljiva politična, gospodarska in finacijska nasilstva. Socialnodemokratski voditelj Scheidemann je v boju P-čolnov izjavil, da se je podmorski boj smatral za sredstvo, ki bo še v tem poletju končalo vojsko. To je iluzija (slepilo), ki se je zrušila. Mirovna resolucija je bila sprejeta z 214 glasovi proti 116 glasovom, 17 poslancev pa ni glasovalo. Nato je državni zbor sprejel vojnokreditno predlogo v drugem branju z vsemi glasovi proti glasovom neodvisnih socialnih demokratov.

Politična koncentracija med Jugoslovani.

Vse slovenske stranke, ki se držijo v resnici narodne podlage, so ne samo pritrdile zgodovinski izjavi Jugoslovanskega kluba v avstrijskem državnem zboru dne 30. majnika 1917, marveč so jo sprejele z velikim zadovoljstvom in odkritim veseljem. Pridružili se ji kajpada niso nemškutarji, kojim služi »Štajerc« za evangelij in ki samo izrabljajo slovensko besedo zato, da pobijajo upravičene slovenske težnje. Sprejela je tudi ni jugoslovanska demokracija. Kako spravlja ta stranka svoje narodno-politično stališče v sklad s svojim imenom, je njena stvar. Toliko pa se mora ugotoviti, da njeno nasprotovanje ni ne jugoslovansko ne demokratično, temveč je neka služnost, izvira joča iz odvisnosti od dunajske nemške socialdemokratske centrale.

Z navdušenjem so sprejele jugoslovansko izjavo vse hrvaške stranke v naši državni polovici. Ravno ta državnopravna izjava je združila vse politične struje, ki so zlasti v Dalmaciji med seboj vodile prav oster boj, ker jim je pripravila tla za skupno delovanje.

Tudi onstran Sotle se pod vplivom jugoslovanske državnopravne izjave vrši nekako osredotočenje narodnopolitičnega hrvaškega stremjenja, ki je prej razcepljeno v razne stranke, se uveljavljalo in delovalo po raznih potih. Starčevićanska stranka prava je že dne 5. junija v hrvaškem saboru podala izjavo, podobno izjavi z dne 30. majnika v avstrijskem parlamentu. V seji dne 18. julija pa je znani kmečki poslanec Radić rekel sledeče: »Izjava južnih Slovencev na Dunaju je najsrečnejša formulacija naših želj. To je pravi in najboljši kompromis med našim preporodom in pravaštvom, namreč med jugoslovanskim nacionalizmom Strossmayerjevem in našim historičnim pravom. Južni Slovani smo vsi eden narod«. Na Hrvaškem samo še manjši del strank omahuje, zlasti unionisti, ki so za nagodbo z Madžari; vendar tudi v tej stranki odlični in vplivni člani kažejo

pripravljenost, da se pridružijo celokupnemu hrvaškemu stremljenju. Ogromna večina hrvaškega naroda pa je za politično zvezo in združitev Slovencev in Hrvatov in Srbov v okvirju habsburške monarhije.

Koncentracija jugoslovanskega političnega stremjenja sega tudi preko Save. Narod v Bosni in Hercegovini je izjavo Jugoslovanskega kluba v avstrijskem državnem zboru sprejel kot svojo. Sarajevski »Hrvatski Dnevnik« je v tem oziru izjavil: »Mi sprejemamo, kakor ves hrvaški narod katoliške veroizpovedi, deklaracijo južnih Slovanov v državnem zboru, kot uvet (pogoj) našega političnega obstanka in kot edino redno podlago za naš politični razvoj.« Jugoslovanski klub se mnogo trudi, da bi se odpravili protustavni odnosi v Bosni in Hercegovini, da se skliče bosanski sabor ter se tamošnjemu prebivalstvu vrnejo ustavne in državljanske pravice. Bosanski sabor bi naj, ko se skliče, izjavil svojo solidarnost z izjavo Jugoslovanskega kluba o zedinjenju južnih Slovanov. Predsedništvo Jugoslovanskega kluba je že tudi stopilo v osebni stik s predsedstvom bosanskega sabora, izmed katerega sta pretekle dni bila na Dunaju Hrvat dr. Sunarič in Srb dr. Dimović. Ugotovilo se je popolno soglasje med Jugoslovanskim klubom in bosanskimi poslanci. Bosna pa se imenuje vrata na Balkan. Je veliko odvisno od tega, kdo in kakšnega mišljenja so tisti, ki stojijo na straži ob balkanskih durih. Zato pa je zelo pomenljivo, da je Jugoslovanski klub pritegnil v svoje politično območje še tudi Bosance in Hercegovce. Naš klub bo pri bodoči ureditvi razmer na Balkanu imel veliko ulogo in avstrijska vlada bo v njem imela poklicanega in najpripravnejšega posredovalca za avstrijske težnje na Balkanu.

Tako se osredotočuje politično stremljenje in urejuje politični razvoj v naših južnih deželah v prid in ojačenje naše monarhije. Bila bi velika nesreča za Avstrijo, če bi temu mogočnemu in razsežnemu gibanju delala ovire. K sreči pa je avstrijska vlada sprejela moderno načelo o samoodločbi narodov. Naj se temu načelu pusti prosta, neovirana pot! Potem se bo jugoslovanska samoodločba izvršila za Avstrijo, v njeno obrambo in moč. Avstrija za Jugoslovane, Jugoslovani za Avstrijo!

Nemško zborovanje v Pragi.

V Pragi so se zbrali v nedeljo, dne 15. julija Nemci iz Češke in sosednjih dežel, da zavzamejo stališče napram nameravani spremembi avstrijske ustave in da obsodijo vse, kar je naperjeno proti nadvladju nemškega naroda v državi. Zbrani so bili zaupniki nemških političnih organizacij na Češkem, nemški Volksrat, državni in bivši nemški deželni poslanci ter nemško-češki člani gosposke zbornice. Namen zborovanja je bil, da ustvarijo Nemci trdno koalicio, ki se naj z vso silo upre nameravani, prepotrebni razrešitvi avstroogrškega narodno-političnega vprašanja.

Pomenljivo s praškega zborovanja je dvoje: 1. Nemška resolucija, ki je prešinjena nemškonacionalne zagrizenosti; 2. pismo nemškonacionalnega poslanca Lodgmana, v katerem poziva zborovalce, naj to, kar zahtevajo zase, dovolijo tudi drugim avstrijskim narodom.

Zborovanje je vodil predsednik nemško-češkega volksrata dr. Titta, ki je ostro napadal vlado, ker je podpisala cesarjevo odredbo o pomiloščenju političnih kaznjencev in ker hoče, da bi se Avstrija tako preuredila, da bi vsi njeni narodi bili deležni enakih pravic.

Praški vseučiliški profesor dr. Zycha je je nato predlagal sledečo resolucijo:

„V sporazumu z nemškimi državnozborskimi poslanci, člani gosposke zbornice in bivšimi deželnozborskimi poslanci s Češkega izražajo zaupniki nemškega naroda svoje najglobokejše ogorčenje, da vlada v zadnjem času neprestano izpostavlja v nevarnost moč in silo državne oblasti, zakone in interese države, za katere obstoj in bodočnost je doprinesel in še doprinaša nemški narod neizmerne žrtve na blagu in krvi. Ta vlada ni le pristala na to, da so bili najhujši zločinci na državi odtegnjeni pravični kazni, ona je tudi pripustila, da je bilo pomiloščenje kot odpust kazni falsificirano v glorifikacijo zločincev, katerih krivda je dokazana. Taka vladna politika podpira v češkem narodu tista stremljenja, ki so sokriva izbruh svetovne vojne, ki so v vojni ogrožala našo obrambo silo in ki sedaj odkrito deluje za mir, kateri bi odgovarjal ciljem sovražnih zaveznikov, ki hočejo monarhijo razkosati.

Zato stojimo vladi s skrajnim nezaupanjem nasproti. Pod nobenim pogojem sedanja vlada ne sme imeti vodstva pri preuredbi notranjih razmer. Mi zahtevamo neomejeno samoodločbo za nemško Češko v okviru avstrijske enotne države in ugotovitev nemškega državnega jezika; osnuje naj se nemška provinca „Deutschböhmen“ z lastnim deželnim zborom, odborom in okrožji. Češki državi, in naj si bo kakršnakoli, se ne bomo nikdar podredili. Nočemo več čakati na izpolnitev naših zahtev, ki nas naj končno reši neznosnega češkega vodstva. Zavedajoč se svoje sile in odločeni k najskrajnejšemu, se bomo s vsemi sredstvi borili proti češkemu gospodstvu. Zmaga je naša, če smo složni.“

Stališče, na katerem stoji nemška resolucija, je izključno nemško, ne pa avstrijsko. Poudarja se samo to, kar so Nemci v vojni žrtvovali in trpeli za državo, kakor da ne bi Slovani trpeli in žrtvovali najmanj ravno toliko. Zahteva se neomejena samoodločba edino za Nemce. To, kar so v tej resoluciji povdarjali, so še posebej priporočali poslanec Pacher, ki je povedal zborovalcem, da je cesar prepričan o potrebi preureditve notranjih razmer v smislu narodne samoodločbe in samouprave, znani nasprotnik Slovanov, član gosposke zbornice dr. Ožbolt grof Thun-Salm; poslanec Wolf, ki je zaklical: „Proč od češkega državnega prava!“, in še več drugih. Predlagana resolucija je bila enoglasno sprejeta. Sklenilo se je, da se ustanovi enotni nemški narodni svet za celo Avstrijo.

Bela vrana med vsemi črnimi je bil na tem zborovanju nemški poslanec dr. pl. Lodgman, ki se sicer ni osebno udeležil zborovanja, marveč je predsedniku poslal naslednje značilno pismo:

„Protiv držav. pravu češke krone postavljam samostojno deželo „Deutschböhmen“, proti mrtvim mejam kronovin živo zavest nerazdružnosti poedinih narodov. Tudi oficijelna češka državno-

pravna deklaracija priznava naše zahteve, ker izrecno poudarja, da ima vsak narod pravico samoodločbe. Gre toraj le za to, da doženemo pot, po kateri dosežemo izpolnitev svojih zahtev. To pot najdemo, ako se nemška politika osrči in svečano prizna to, kar zahteva za Nemce na Češkem tudi Rusinom, Italijanom in Jugoslovanom. Da bi krona z absolutističnim aktom ustregla nemškim željam, na to smemo danes še manj računati, kakor kdaj poprej. Pot k avtonomiji vseh narodov v državi in tu in tam razširjena skrb za ohranitev kronovinskih mej ne sme načeloma tvoriti nobene ovire za združenje narodov in njih samoupravo. Ako hočejo Nemci, da se posreči delo nove ustave, potem mora biti njihova politika energična in vodilna. Ako se razmere uredi brez njih, se bodo uredile proti njim.“

Dosedaj so trezne Lodgmanove besede vplivale na nemško-nacionalne zagrizenice kakor poliv z mrzlo vodo. Čakati bo treba, ali se jih bo vendar več streznilo ter bodo nastopili edino pravo in možno pot spravljive politike. Dokler pa bodo med nemškimi poslanci nosili zvonec možje kakor so Wolf, Pacher in drugi, je malo upanja, da se uveljavi v nemški politiki Lodgmanovo spravljivo načelo.

Na bojiščih.

Na ruski fronti se boji za nas ugodno razvijajo. Ruse smo v bojih, ki so se začeli 15. julija, vrgli čez Lomnico nazaj in tako našo črto južno od Dnjestra zopet izravnali. Rusi so morali izprazniti Kaluš. Vzhodno od Lvova so baje naše čete pri Zločovu, kakor je naznanil v nemškem državnem zboru kancelar Michaelis, predrle rusko bojno črto. Na ostalih delih vzhodnega bojišča nič posebnega. Berolinska poročila pravijo, da je v Rusiji izbruhnila revolucija delavstva in vojaštva proti sedanji vladi. Začasna ruska vlada se baje namerava preseliti iz Petrograda v Moskvo.

Na ostalih bojiščih razun velike artilerijske bitke v Flandriji nič posebno važnega.

Politične vesti.

Avstrijski državni zbor je v nedeljo 15. julija prekinil svoje plenarne seje. Poslanci so šli na večtedenske počitnice. Med počitnicami zborujejo razni odseki. Ustavni odsek je dne 19. jul. razpravljal o predlogih glede odprave vojno-nadzorovalnega urada, ki obstoji že od začetka vojske pri vojnem ministrstvu in ima nalogo, da zabrani poizvedovanja, razširjenje novic in razglasov, ki bi škodovali državi in armadi. Ta urad je sestavljen iz zastopnikov raznih ministrstev in oblasti. Na čelu temu uradu stoji nek general. Med drugimi je govoril proti vojno-nadzorovalnemu uradu, ki ima mnogo krivde na zapiranjih nedolžnih državljanov začetkom in med vojsko, poslanec dr. Krek.

V hrvatski sabor so dne 17. julija prišli tudi poslanci dr. Horvat, dr. Ivo Frank in Zatluka, ki so bili izključeni od 70 sej. Poslanci kmetijske stranke in stranke prava so zahtevali, naj vlada prekliča odrejeno rekvizicijo živil. Vladni zastopnik pa je izjavil, da je to nemogoče. Govornik večine se je izjavil za rekvizicijo. V proračunskem odseku so pravaši glasovali proti podalšanju finančne nagodbe z Ogrsko. Pri razpravi o idemnitetnem predlogu je Starčevićanec Akačić ostro napadal večino in bana. Pravi, da je sedaj prišel čas, da se ves hrvatski narod zbere okoli zastave svoje združitve in svobode, v prvi vrsti njegovi poslanci. To so že storili odlični predstavitelji Hrvatov, Slovencev in Srbov v dunajskem parlamentu v svoji zgodovinski izjavi z dne 30. maja, Starčevićanci so podali podobno izjavo dne 5. junija v hrvatskem saboru. Ves hrvatski narod je po pravici pričakoval od hrvatsko-srbske koalicije podobno izjavo, toda do-

stoj se zastoj. Izjavlja, da ne bo glasoval za idemniteto V seji dne 18. t. m. so bile na dnevnem redu Radičeve interpe'acije. Radič je povdarjal, da moramo vsi Jugoslovani delovati za uresničenje Strossmayerjevega zgodovinskega prava. Vsi Jugoslovani smo eden narod. V četrtkovi seji je bila na vrsti razprava o podalšanju finančne nagodbe z Ogrsko. Seja je bila zelo burna. Opozicija, ki je proti nagodbi z Ogrsko, je vedno večja. — Hrvatska pravaška stranka, kmetijska stranka in disidenti Starčevićeve stranke so sklenili se združiti kot opozicija proti deželni upravi in hrvatsko-srbski koaliciji ter so o tem svojem stališču obvestili tudi ogrskega min. predsednika grofa Esterhazyja.

Čemu se borimo? Znani vseučiliški profesor in član gosposke zbornice dr. Lammasch objavlja v dunajski »N. F. Pr.« dne 17. julija članek »Avstro-ogrsko monarhija in mir«. Dr. Lammasch pravi v tem članku med drugim: »Naši bratje se ne borijo na frontah za to, da bi priborili kose dežel in da bi si podjarmili narode, temveč vojska se vrši, da branimo svoje domače ognjišče, domače navade in običaje ter da bi vsaj svojim otrokom zasigurali dragoceni mir. Pomiloščenje političnih kaznjencev v Avstriji je pokazalo svetu, da je mogoče dandanes prezreti marsikaj neljubega, in ravno s tem je naš cesar pokazal svetu pot, po kateri je mogoče priti do miru. Da pa to pot dosežemo, moramo prenehati s preiskovanjem, čigava in katera je prvotna krivda sedanje vojske. Konstatirati moramo, da smo se po zaslugi našega miroljubnega cesarja Karla močno približali miru. Da hoče naša monarhija pravični mir med svojimi narodi in z nasprotniki, dokazujejo zunanjemu svetu bolj kot nam ta-le štiri dejstva: Zopetno parlamentarno življenje v Avstriji, pomiloščenje političnih kaznjencev, odstranitev grofa Tisze in priprave za pravičnejšo volilno pravico. Vojska je tudi pokazala, da je načelo nasilnega nadvladanja tekom vojske padlo v omedlevo. Notranja sprava med narodi v Avstriji, a ne nadvladaje, vodi do miru.

Dunajsko „Avstrijsko politično društvo“, ki deluje za mir, je imelo dne 17. julija na Dunaju zborovanje katerega sta se udeležila med drugimi dr. Korošec in dr. Krek, ki se je oglašil k besedi in je izjavil med drugim: »Čas za to, da se doseže trajen mir, je zelo pripraven, kajti vsa ljudstva so duševno tako razpoložena, da mislijo in govorijo o vojni in miru. Vse duševno življenje ima le to barvo. Zato so narodi sprejemljivi za vsako rešilno vejico, ki jih vede iz tega zares obupnega stanja. Zato pa je zelo nevarno, ako zdaj razni demagogi ali pa onostranski politični voditelji skušajo utrjevati razne zmotne misli. Če se govori o demokratizaciji, o pravici samoodločbe narodov, o svobodi teh narodov, se takoj čujejo glasovi: vse to je v korist entente. Ali, gospoda moja, vse take zahteve so starejše nego entente, — in pot do miru vodi pač le tako, da vse to, kar ententa pametnega in sprejemljivega trdi, to isto radi sprejmemo in trdimo tudi mi. In do miru pač ne moremo priti drugače, nego tako, da iščemo, kar nas druži. Računati se mora tudi z dejstvom, da se je zaneslo po splošni sugestiji med vse nenemške narode močno in srdito sovraštvo do nemštva sploh. Dr. Krekov govor je izval splošno odobravanje. Urednik Bösbauer je govoril za mir brez aneksij; vsenemški kričaci, ki hočejo nadaljevanje vojske, so v Avstriji in Nemčiji v ogromni manjšini. Profesor Förster iz Monakovega je izvajal ob splošnem pritrditvenju, da bi Avstrija mogla mnogo pripomoči do splošnega miru. Avstrija ima najlepšo priliko, pripravljati pot do miru po načelu: samoodločba narodov. — Sprejela se je resolucija, ki poziva vlado, naj še nadalje deluje za mir potem sporazumljenja med narodi, ki je bila tudi sprejeta.

Grof Tisza gre na fronto! Bivši ogrski ministrski predsednik grof Tisza, v kojega stranki se je začelo v zadnjem času močno krhati, se bo s svojima bratoma te dni podal na rusko fronto, kjer bo prevzel poveljstvo enega polka, ker je bil od cesarja imenovan za polkovnika. Nekdaj tako mogočni grof Tisza je baje globoko užaljen, da se je začelo rahljati v njegovi stranki, vsled cesar noče biti doma priča razpada svoje stranke.

Zakaj smo izgubili Bukovino? List »Prager Tagblatt« je priobčil sledeče poročilo iz parlamenta: »Poslanec Grigorovici je rekel med drugim, da je bilo Rusom omogočeno vdreti v Bukovino le na ta način, ker so tamkaj se nahajajoče ogrske hon-

vedske čete deloma odložile orožje, deloma pa so bile brezbrizne, češ, da se nočejo bojevati za tujo deželo. Kot pričo za to trditev, ki je umevno vzbudila veliko pozornost, je imenoval poslanec Grigorovici polkovnika Fischerja.

Razkol v Tiszovi stranki. Iz Budimpešte poročajo, da bo v kratkem izstopilo 20 do 30 poslancev iz Tiszove stranke. Tem bo baje pozneje sledilo zopet kakih 30. Podpirali bodo novo ogrsko vlado.

Tedenske novice.

Današnja Straža je izšla zopet samo na 4 straneh. Dokler ne bo dobila tiskarna novih delavskih moči, nam je pri najboljši volji nemogoče izdati list v starem obsegu. Da bodo čitatelji videli, kak je naš položaj, naj svedoči razmerje števila stavcev v naši tiskarni in nemški (Kralikovi) tiskarni. Dočim ima naša tiskarna sedaj samo še 3 stavce in 2 učenca, so v Kralikovi tiskarni še vedno 3 učenca in 8 stavcev med temi 5 vojakov oziroma oproščenih. Nam je ces. namestnik razveljavil pred tremi tedni oprostitev **edinega** strojnega stavca, Kralikovi tiskarni pa so se po upoklicaanju našega strojnega stavca še oprostili oziroma bili komandirani trije novi stavci. Kralikova tiskarna je imela v normalnih časih po 7 stavcev, mi pa 11; danes imamo mi 3 stavce, Kralik pa 8!! Na naše prošnje se ces. namestnik ne ozira, ker smo slovensko podjetje, nemškemu podjetju pa vse oskrbi. In pri vsem tem še bo pa g. ces. namestnik gotovo zatrjeval in se hvalil, kako **nepriustransko** skrbi za obe narodnosti na Štajerskem! — Seveda so pri preklicu oprostitev našega strojnega stavca sodelovale razne tajne sile — imeli so svoje roke vmes naši mariborski prijatelji! Ravno ko je bil upoklican naš strojni stavec, vozili so se v vlaku med Mariborom in Spielfeldom trije gospodje v kupeju drugega razreda in se z zadovoljstvom razgovarjali, da Slov. Gospodar in Straža zdaj ne bodeta mogla več izhajati v dosedanem obsegu, ker se je že poskrbelo, da tiskarna izgubi strojnega stavca! Priče o tem razgovoru na razpolago! Taka je torej dosedanja enakopravnost vseh narodov in nepriustransko postopanje nemških uradnikov!

Cenjenim naročnikom! Naznanjamo, da smo danes vsem c. naročnikom priložili položnice tudi tistim, ki so naročnino že plačali. Vsi tiste, ki še naročnine **nimajo plačane naprej**, prosimo, da to takoj storijo, ker bi se jim drugače moral list ustaviti.

Nov vojni kurat. Cesar je imenoval č. g. Ivana Hanžič, dosedaj kaplan v Škalah, za vojnega kurata.

Duhovniška vest iz Koroškega. Podklosterska župnija je po štirih letih zopet dobila duhovnega pomočnika v osebi g. kaplana Krištofa Koširja. G. kaplan je prevzel obenem duhovno pastirstvo Vraške župnije, ker je g. župnik Bauman radi boleznii nastopil daljši dopust.

Slava generalu Boroeviću! Spominsko ploščo na rojstni hiši generalnega polkovnika pl. Boroevića je sklenilo vzditati zagrebško društvo »Bratov hrvatskega Zmaja«. Slavni poveljnik soške armade generalni polkovnik Svetozvar pl. Boroević je potomec stare hrvatske graničarske družine. Njegov oče Adam je bil graničarski nadporočnik in se je posebno odlikoval v italijanskih vojnah. V vasi Mecečani, ki šteje približno 400 prebivalcev in leži med Petrinjo in Kostanjico, mu je bil l. 1856. rojen sin, kateremu so dali ime Svetozar. Hiše, v kateri se je rodil vojskovodja ni več, kajti na njenem mestu so pred nekaj leti zgradili novo hišo, ki je po šegi v tamkajšnjih krajih močna lesena stavba. Na to hišo postavijo spominsko ploščo. Plošča je delo hrvatskega kiparja prof. Roberta Frangeža, ki je napravil zanjo osnutek o priliki svojega obiska v glavnem stanu pl. Boroevića. Vojskovodjo predstavlja v profilu. Pod podobo je hrvatski napis: Rojstna hiša nepremagljivega vojskovodje dr. Svetozarja Boroevića de Bojna, generalnega polkovnika. Bratje hrvatskega Zmaja 1917«. Relief bodo vtili iz italijanskih izstrelkov. Odkritje spomenika se vrši v kratkem. V Mecečanih živi še vojskovodjevih sorodnikov, med njimi tudi učiteljica

Milena Boroević. Vojskovodjeva sestra Ljubica poroč. Babič, živi v Prijedoru v Bosni. Boroevići so doma iz bližnje vasi Boroević, kjer še danes žive najčistejši tipi starih graničarjev.

Poročnik Kolšek padel. Enoletni prostovoljec Kosi in črnovojnik Andrej Roškar pišeta z bojišča, da je dne 11. julija na laški fronti padel, zadet od sovražne mine poročnik Kolšek, doma iz Polzele. Padli junak je bil član naših organizacij in je vrlo deloval v mariborskem Orlu. Padlemu junaku, vrlemu somišljeniku, lahka zemlja, kjer počiva njegovo junaško truplo!

Invalid, ki ima kako kmetijsko šolo, se sprejme takoj, če je tudi oženjen, za oskrbnika graščine blizu Celja. Ponudbe na upravništvo Straže.

Razpisane srednješolske učiteljske službe. Na avstrijskih srednjih šolah (gimnazijah, realnih gimnazijah, realkah) je za bodoče šolsko leto razpisanih 121 začasnih učiteljskih mest z nemškim učnim jezikom, 15 z italijanskim, 1 s hrvatskim in 6 z nemško-slovenskim učnim jezikom. Pripomni se, da so razpisana učiteljska mesta samo provizorična.

Slovenska gimnazija v Trstu. Kakor se zatrjuje z gotovostjo, se v Trstu v najkrajšem času ustanovi samostojna slovenska gimnazija. Podlaga novega zavoda naj bi bili zaradi vojnih dogodkov v Trst premeščeni tečajji goriške slovenske gimnazije.

Nova nemškutarška zvižaja. Nadučitelj na šulferajnski šoli v Krčevinah pri Mariboru Tomaž Wernitznigg se je na svoje stare dni naučil slovenskega jezika, da bi lažje nalovil slovenskih otrok v samo-nemško šolo. Podučevati hoče namreč dve uri na teden slovenščino in je že dobil zato potrebnega dovoljenja od nemškega »Volksrata«, pravzaprav od okrajnega šolskega sveta in njegovega načelnika okrajnega glavarja Adama pl. Weiss. Slovenske starše v mariborski okolici opozarjamo, naj ne gredo Wernitznigg na limanice. Prosimo, da se vsak slučaj Wernitzniggove agitacije pri slovenskih starših takoj naznani uredništvu »Straže«. Poskrbeli bomo, da nam Wernitznigg ne bo rušil slovenske krčevinske šole, če ga tudi ima glavar pl. Weiss na listi svojih izvoljencev.

Izjava iz Kranjske. Prejeli smo sledeče vrste: Razni poklicani in nepoklicani faktorji širijo po Kranjskem zame sicer veselo novico, da sem dobil od dr. Kreka veliko denarja. Svote ne vedo popolnoma natančno; no pa, ker jim ni ravno toliko za resnico, vsled tega navirajo govorice med 7 in 30 tisoči K. Gospodje se mi smilijo; je pač škoda, da bi preveč napenjali živce in možgane, vsled tega izdam skrivnost, dasiravno silno težko. Toda kaj vsega človek ne stori iz ljubezni? Na vsa usta in iz vsega grla bodi povedano tem gg., da mi je dr. Krek, znani slovenski bogataš, podaril iz lastnega žepa 100.000, reci stotisoč kron a. v. In sicer: 50.000 za par besedi na občnem zboru kmetijske družbe, 50.000 kron pa za par vrstic v »Straži«. Dr. Krek pač lahko izplača tako svoto. To tudi gotovo prav dobro ve č. g. predsednik Centrale, kateri je svoj čas razlagal ljudem, da dr. Krek vsled tega ne more biti predsednik Zadržne zveze, ker nima nič denarja. Izjavim tudi, da bom vsakega brez razlike, kateri bi se drznil trditi, da sem dobil samo eden »ficek« več ali manj, povabil na odgovor k pristojnemu sodišču. Denar sem naložil kot dober Kranjec pri pristnem kranjskem denarnem zavodu »Ilirski banki«. Vendar je ta svota zame, ki nisem vajen takih stvari, veliko previsoka, ter mi dela le težave in skrbi. Sklenil sem jo razdeliti, in sicer tako: 25.000 kron dobi tisti, kateri dokaže, da je Centralo rodila potreba ali zadržni razlogi, 25.000 kron dotični agitator Centrale, kateri dokaže, da je samo jedno zadržno pridobil za centralo brez laži in obrekovanja, in ostalih 50.000 K pa preč. g. Lavrenčič, častni kanonik in predsednik Centrale, takrat, kadar izda javnosti skrivnostni datum

onega soglasnega sklepa deželnega zbora iz l. 1911. Upam, da bo za obe »plati« prav in dobro. Pri tem se človeku nehote vsiljuje misel in vprašanje: Veliko denarja je šele morala stati agitacija za Centralo in iz čegavih žepov so vreli zlati studenci, ako mislijo gg., da mora dr. Krek plačati vsako besedico. Človeku pride pri srcu tudi v spomin znani pregovor: »Wieder Schelm selbst ist, so denkt er auch von andern«. Konečno pa še to: Gg. naj bodo v dno duše uverjeni in prepričani, da dr. Kreku ni treba ljudi kupovati in plačevati. Ta »čedni« posel je pripustil tistim, kateri to nujno rabijo. Kar ljudi družji in vleče za dr. Krekom, so njegove ideje in 30 letno plemenito in nesebično delo za svoj narod in Slovane sploh. To gg. je, kar dela moža velikega in priljubljenega. Gg. bodite tudi uverjeni, da zaupanja, spoštovanja in ljubezni do dr. Kreka, katero gori v tisočih in tisočih slov. srcih, ne pogasi še sto in sto novih kranjskih Central.

Št. Jarž, 2. julija 1917.

Ljudovik Bajec, župnik.

Dijaški kuhinj v Mariboru so darovali p. t.: Dr. Florjan Kukovec, odvetnik, Slov. Bisrica, iz kazenske poravnave Kodrič ca Plot 10 K; Josip Čede, župnik v Studenicah (krah sv. Antona) 20 K; Ivan Ilc, kaplan v Rušah, dr. Bogomir Skaza, zdravnik, Ruše mesto venca na grob † g. Finka 10 K; Pavel Holcman, kaplan pri Sv. Magdaleni v Mariboru 10 K; Posojilnica v Gornji Radgoni (podpora po 1916) 40 K; Alojzij From, učitelj, Sv. Lenart v Slov. goricah 5 K; Hinko Šiško, c. kr. poštni asistent, Beljak 20 K, Eliza Šiško, Gradec 10 K, Barbara Šiško, Selce Sv. Rupert mesto venca na grob † usmiljene sestre Magdalene Šiško, umrle na Dunaju 10 K; Gartner Franc, župnik, Planina, mesto venca † g. kuratu Fink 10 K; Posojilnica v Mariboru, mesto venca † g. Lojzku Bahovcu 50 K; dr. Janko Mencinger, c. kr. nadporočnik, Alessio (Albanija) 10 K; Ivan Rotner, dekan, Škale Velenje 20 K; Matko Krevh, kaplan, Remšnik 14 K; Z nove maše č. g. Alojzija Pirš, poslal g. kaplan Jožef Rehar, Laporje 85 K. Vsem č. gg. darovalcem se najiškoneje zahvaljuje odbor.

Nov slovenski dnevnik. Jugoslovanski socialni demokratje so začeli v Ljubljani dne 15. julija izdajati dnevnik »Naprej«. Odgovorna urednica mu je Alojzija Štebi.

Bosanska socialdemokratska stranka je pričela s 1. julijem zopet izdajati tednik »Glas Slobode«.

Koliko se je dosedaj izdalo na prispevkih za preživljanje? V državnem zboru in sicer v pododseku za ureditev prispevka za preživljanje svojcev mobilizovancev je izjavil sekcijski načelnik baron dr. Lehne, da je izdala vlada l. 1914 za te podpore 601 milijon kron, v letu 1915—1916 1416 milijonov in od 1. julija 1916 do 30. aprila 1917. 1436 milijonov kron. Do 30. aprila t. l. e tedaj na prispevkih za preživljanje svojcev mobilizovancev izdala država skupaj 3443 milijonov kron.

Vpogled v plačilne naloge za davek od vojnih dobičkov. Celjsko c. kr. okrajno glavarstvo kot davčna oblast nam je poslalo naslednji razglas: V smislu člena 28. izvršilnega predpisa k davku od vojnih dobičkov (drž. zak. št. 247/1916) se razglašča, da bodo izvlečki iz plačilnih nalogov o davku od vojnih dobičkov pri vseh štajerskih davčnih oblastih v času od 16. do 29. julija t. l. razpoloženi v javni vpogled, v kolikor so se že dovršile odmeritve. Vsakemu je torej na prosto dano, vpogledati v odmero davka od vojnih dobičkov v uradnih prostorih davčne oblasti v Celju med 8.—12. in 2.—6. uro in sicer za politične okraje Celje-mesto, Celje-dežela in Brežice. V vpogled razpoloženi izvlečki iz plačilnih nalogov za davek od vojnih dobičkov vsebujejo: ime davčnega obvezanca, dohodek vojnega leta, dohodek mirovnega leta (1913), ki služi v primerjanje, davku podvrženi višji dohodek in pa znesek davka od vojnih dobičkov.

Kolkovna dolžnost računov namenjenih v inozemstvu. Okrajno finančno ravnateljstvo v Mariboru nam piše: Trgovski računi, napravljeni v tuzemstvu, se morajo kolkovati po § 11 ces. nar. z dne 28. avgusta 1916 drž. zak. št. 281 (do 20 kron z 2 v od 20 K do 100 K z 10 v od 100 K

